СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 179. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 4-го СЕРПНЯ 1950. No. 179. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, AUGUST 4, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

БИЛ ЗА КОНТРОЛЮ ЦІН І ЗА ПАЙКУВАННЯ

Вашингтон, 2 серпня. — Серед підготови до голосування над законопроєктом про частинну мобілізацію сил і засобів, якої домагався президент, появився в обох палатах додаток до пропонованого законопроєкту, який має на меті дати президентові повновласть для заведення контролі над цінами харчів і матеріялів, над робітничими заплатами і на введення пайкування харчів. У такий спосіб була б переведена повна мобілізація на домашньому фронті.

Банкова комісія сенату ухвалила цей бил 12 голосами проти 1, щоб мати вихідну точку до загальної дебати над домашньою мобілізацією. Це має бути автоматична контроля, тобто має бути введена без спеціяльної ухвали на випадок, коли статистичне бюро праці викаже, що ціни товарів піднеслися вгору на 6 або 7 відсотків понад ціни, які були в дні 1 червня. Перед тим комісія ухвалила гострі кари на тих, що допускаються накопичування харчових та інших продуктів. Оцей додаток до загального законопроєкту приписують аргументам Бернарда Барука, які він виявив підчас свідоцтва в конґресових комісіях в справі засягу мобілізації.

РАДЯТЬ НАД ПІДВИЩЕННЯМ ПОДАТКІВ

Вашинґтон. — Сенатська фінансова комісія відкинула пропозицію палати репрезентантів для обниження податків від продажу, а зате вийшла з проєктом, щоб накласти ще нові податки від продажу і в такий спосіб причинитися до придбання приходу у висоті пять біліонів, яких зажадав президент на покриття коштів озброєння. Мають бути наложені податки від продажу телевізійних апаратів, холоділень і машин, уставлених на прилюдних місцях для продажу гуми й інших подібних виробів.

ПОЛІЦІЯ РОЗІГНАЛА ЗБІГОВИЩЕ ЗА БОЛЬШЕВИЦЬКИМ „МИРОМ".

Ню Йорк. — Комуністичні проводирі й їх поплентачі заповіли на середу вечір демонстраційне віче на площі Юніон Сквер, щоб ухвалити „резолюцію за мир", наказану на зїзді комуністів в Стокгольмі. Поліція відмовилася дати дозвіл на віче під отвертим небом, мотивуючи відмову тим, що під теперішній час це може викликати замішання й боротьбу. Не зважаючи на відмову, зібралося 2,000 комуністів і їх попутчиків на означенім місці, одначе їх окружила товпа з 8,000 людей. Поліція розігнала вічевиків, які опісля пробували робити демонстрації в інших місцях. Арештовано 14 осіб за згіршаючу поведінку, а три особи зазнали покалічень серед метушні.

З нагоди заповідженого „мирового віча" представники трьох вір, а саме католики, протестанти й жиди, оголосили заяву, що „Апель зі Стокгольму" це тільки чергова комуністична неправда для відвернення уваги публіки від комуністичного нападу на Корею. Релігійні діячі заявилися за справжнім миром, який полягає на поширюванні правди про большевицькі затії.

● Алекс. Е. Сквадріллі, европейський координатор американської Комісії для Переміщених Осіб, зрезигнував зі свого посту, заявляючи, що політика уряду не дає йому досить повновластей, щоби вив'язуватися зі своїх завдань.

● На друкування нових банкнотів треба видати 3,375,000 долярів. Самий папір коштуватиме 575,000 долярів. На такий видаток треба окремого закону.

О. Н. домагаються від Советів пляну замирення Кореї

7 ЧЛЕНІВ РАДИ БЕЗПЕКИ ПІДДЕРЖУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ СТАНОВИЩЕ ПРОТИ СОВЄТСЬКОГО ОБМАНУ

Лейк Соксес, 3. серпня. — Ворен Р. Остин, американський представник в Раді Безпеки Об'єднаних Націй, домагався вчора від Советського Союзу конкретної пропозиції для замирення Кореї, на потвердження видвигненої совєтським представником справи „мирного полагодження корейської проблеми" на порядок нарад Ради Безпеки. „Якщо хтонебудь має яку іншу реальну пропозицію для привернення миру і безпеки на терені конфлікту, все людство вимагає, щоби ця пропозиція була зроблена без проволоки" — викликав представник Злучених Держав представника Совєтського Союзу. Рада Безпеки продовжувала вчора започатковану попереднього дня дискусію над запропонованим совєтським представником Я. Маліком порядком нарад, проти якого виступив американський представник, домагаючись, — щоби справа Кореї була поставлена на першому місці та у формі „зажалення проти аґресії на Корейську Республіку", а не „мирного полагодження Корейської проблеми", як це запропонував совєтський представник аж в третій точці на-

(Докінчення на стор. 4-ій)

ЗДА ПРОПОНУЮТЬ ПОСТІЙНУ КОМІСІЮ О.Н. ПРОТИ ВІЙНИ

Лейк Соксес, 3. серпня. — Злучені Держави опрацьовують тепер плян для створення окремої постійної комісії Об'єднаних Націй, що мала б за окреме завдання негайно прослідкувати будь-які нові акти аґресії денебудь у світі. Це вможливило б Об'єднаним Націям негайно встановляти виновника кожночасної аґресії та скеровувати проти нього свою акцію. За цим криється побоювання головно щодо можливостей „льокальних воєн" в країнах, де Об'єднані Нації не мають свого відповідного представництва, яке могло б безсумнівно і негайно створити вину аґресії в суматосі пропаганди, яка її супроводить. До цих країн зараховується зокрема Югославію, Іран, Індокитай, Формозу і т. п. Використати там для прослідження вини за аґресію теперішнього апарату Об'єднаних Націй могло б забрати забагато часу, а практика в Кореї виказує, що кожну свою аґресію большевики довго і старанно приготовляють наперед і під кожним оглядом, щоби в слушний час не тільки досягнути блискавичну перемогу, але й вину за аґресію скинути на нападеного.

АМЕРИКАНСЬКА ПОЗИЧКА ВИКЛИКАЛА ЕНТУЗІЯЗМ В ЕСПАНІЇ

Мадрид, 3. серпня. — Ухвалена Сенатом позичка сто мільйонів долярів для Еспанії викликала серед еспанців всіх переконань справжній ентузіязм, хоча ухвала ще могла б бути відкинена Палатою або Президентом. Еспанська преса всіх напрямків однодушно заявляє, що це є першим конкретним доказом американської приязні до Еспанії та робиться великі надії на дальше поліпшення стосунків і включення Еспанії в світовий проти-комуністичний фронт.

„КОРОЛІВСЬКА КРИЗА" В БЕЛЬГІЇ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Брюсель, 3. серпня. — Внутрішні неспокої в Бельгії, зв'язані з поворотом короля Леопольда з „добровільного вигнання", продовжують кризу, не зважаючи на передачу королівських прерогатив престолонаступникові Бодуїнові. Відповідний законопроєкт в цій справі має бути предложений парляментові завтра, але негайно після проголошення королівської проклямації ролі помінялися і противники короля, соціялісти і ліберали, успокоїлися, а заворушення почали соціял-християни, демонструючи в користь короля. В Антверпії, Брюселі та інших місцевостях підложено бомби під домівки соціялістичної партії або робітничих профспілок та відбуваються демонстрації проти анти-королівських демонстрантів. Видвигається побоювання, що на цьому тлі може прийти знову до кризи уряду.

Америка буде купувати зброю в Европі для оборони Заходу

Вашинґтон, 2 серпня. — Злучені Держави переводять зміну плянів в справі виробу й постачання зброї для Західних країн. На підставі давнішої умови з країнами приналежними до Північно-Атлантійського Оборонного Пакту, европейські держави самі мали виробляти амуніцію й зброю для своєї оборони, а Злучені Держави мали їм тільки допомагати. З огляду на положення в Кореї президент Труман зажадав ухвалення чотирьох біліонів долярів на приспішення озброєння Західних країн. Щоб можна осягнути цю ціль якнайшвидше, уряд рішений доручити негайно виріб оборонної зброї Великій Британії й деяким іншим країнам і відкупити ці припаси для постачання таким країнам, які загрожені аґресією. У цій постанові міститься намір заплатити навіть Англії за зброю для неї самої, хоч зброя буде вироблена в її фабриках. Такі справи порушувано на тайнім засіданні підкомісії приділів палати, на якій як свідок явився секретар стейту Дін Ачесон, секретар оборони Луї Джансон і ін. Крім того обговорювано можливість висилки амуніції і зброї з Европи до країн Далекого Сходу, загрожених комуністичним походом.

ПРЕЗИДЕНТ ЗНІС ЗАБОРОНУ ВИВОЗУ ЗБРОЇ ДО АРМІЇ ЧІЯНҐ КАЙ-ШЕКА

Президент Труман змінив свою постанову з-перед сьоми місяців, яка забороняла висилати з Америки зброю для армії китайських націоналістів під проводом Чіянґ Кай-шека і дозволив на вивіз зброї для цієї армії при обороні острова Формози. Це має бути переведене після останньої розмови ген. Доґлеса МекАртура з Чіянґ Кай-шеком, про яку сповістили газети у вівторок. Департамент оборони згодився дати дозвіл націоналістичній армії купувати в Америці деякі роди зброї, які вважалися за тайні і тому виключені від продажу. Фонди на такі закупна мають бути постачені з ухвалених давніше $303,000,000 для вжитку Китаю. Секретар Ачесон сказав на пресовій конференції, що ЗДА думають висилати зброю до Формози, одначе відмовився виявити подробиць.

СТРАЙК НА КАНАДІЙСЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ ПРОГОЛОШЕНИЙ НА 22 СЕРПНЯ

Монтреал, 2 серпня.—15 міжнародних юній, які нараховують 90,000 членів, рішили викликати залізничий страйк на 22 серпня, якщо у міжчасі керівництва канадських залізничих підприємств не підвищать платні робітникам. Між залізничими компаніями, загроженими страйком, находяться такі: Канадіян Пасифік, Канадіян Нешенел і залежні від них менші компанії.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ СТРАТЕГІЧНИЙ ВІДСТУП АМЕРИКАНЦІВ В КОРЕЇ

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВІДДАЮТЬ ПРОСТІР ЗА ЧАС, ОЧІКУЮЧИ ДАЛЬШИХ ПІДКРІПЛЕНЬ

Токіо, 3. серпня. — Американські війська в Кореї протягом вчорашнього дня і сьогодні вранці продовжували відступати на нові позиції, що в офіціяльному комунікаті називається „загальним пляново-стратегічним відступом". Акцію переведено головно на центральному фронті, залишаючи червоним місто Кумчон. Американські рухи, що не відбуваються під окремим напором ворога, вважається радше „торгівлею" простору за час, в очікуванні введення в дію значних вже американських підкріплень, що в останньому наспіли прямо зі Злучених Держав та які формуються до бою на неозначених ближче ділянках фронту. З огляду на те, що американський відступ вчора на центральному фронті не був вимушений ворогом, його зв'язується власне з останніми стратегічними потягненнями для американської проти-акції. Загальну лінію фронту з півночі на південь пересунено тепер до міста Нактонґ здовж ріки тої самої назви, що знову заставляло б напасників переправлятися через неї малими човнами і поромами, якщоб вони хотіли продовжувати свій наступ. Це властне мало б дати оборонцям необхідний час для перегрупування та введення в дію нових сил, що продовжують висаджуватися на південному побережжі. Оборонці, відступаючи з міста Кумчон, спалили його, щоб не залишити ворогові життьових удогіднень. Найважчі бої відбуваються на південному фронті. Там комуністи перейшли гірське пасмо та почали заливати долину, що тягнеться вже аж до вітального для американців порту Пусан. Вчора з'єднання американської 24-ої Піхотної Дивізії перейшли там до протинаступу, і знову відкинули комуністів в гори, здержуючи їх напір на Пусан. У зв'язку з вчорашніми подіями на фронті, в головній квартирі ген. Мек Артурн помітний оптимізм, хоча червоні все ще переважають американців у відношенні трьох до одного. Проте, вони не могли перешкодити у висадці підкріплень і вчорашній відступ американців оцінюється як — „похід назустріч" новоприбулим підкріпленням, для скорочення ліній постачання. Розвідка повідомляє, що по воро-

(Докінчення на стор. 4-ій)

ЗАПОВІДАЮТЬ ПОХІД ДО МАНДЖУРСЬКОГО КОРДОНУ

Південна Корея, 3. серпня. — Південно-корейський міністер закордонних справ, Бен Лімб, заповів сьогодні, що як почнеться союзницький протинаступ проти комуністичних наїзників, то він не зупиниться на лінії 38 рівнобіжника, але продовжуватиметься до кордонів Манджурії. Це було перше офіціяльне ствердження рішучости корейців звільнити від комуністичного напасника цілу країну, а не тільки її південну частину.

КОМУНІСТИЧНІ ФАНАТИКИ ВДЕРЖУЮТЬ ФРОНТ

Токіо, 3. серпня. — З кол американської розвідки стверджують, на підставі зізнань полонених північних корейців, — що комуністичний фронт вдержується у великій мірі під впливом або терором комуністичних фанатиків. Вони безпощадно стріляють кожного зі своїх вояків, що тільки завагався б йти вперед, хоча це мало б означати певну смерть. — Самі вони, як попадають в полон, або як їм загрожує полон, поповнюють самогубства. Зі зізнань інших полонених виходить, що комуністи почали інтензивну підготовку до теперішньої аґресії вже з початком цього року.

ФРАНЦІЯ ПРОПОНУЄ КОНФЕРЕНЦІЮ ДЛЯ ОБОРОНИ ДАЛЕКОГО СХОДУ

Сайґон, 3. серпня. — Головнокомандуючий французькими збройними силами на Далекому Сході, ген. Марсель Карпентієр, що має під своєю командою около 150,000 військ, запропонував вчора окрему конференцію всіх аліянтських командантів в цьому районі, — для обговорення проблеми спільної оборони цілого Далекого Сходу, зокрема Індокитаю. — Він вважає, що в цих нарадах була б необхідна участь американського головнокомандуючого, ген. Доґлеса Мек Артура, та британського головнокомандуючого, ген. сер Джана Гардінґа. Головною ціллю такої конференції було б обговорення відповідних заходів, щоби не допустити до повторення — „корейської несподіванки" в іншій країні азійського континенту. У висновку мав би бути створений один проти-комуністичний фронт азійських народів та заінтересованих в їх обороні не-азійських урядів.

ОБОРОНА ЕВРОПИ „КРИТИЧНО СЛАБА"—ТВЕРДИТЬ СЕН. КЕЙН

Лондон, 3. серпня. — Сенатор Гері П. Кейн, републіканець з Вашинґтону, що відбув п'яти-тижневу студійну поїздку по Европі, заявив тут вчора, що оборонну підготовку країн Атлантійського Пакту в Европі він вважає „критично слабою". Проте, він виявив своє „найвище одушевлення" почуттям загрози та рішучістю протиставитися можливій комуністичній аґресії, що їх він спостеріг серед европейських народів. Він твердить, що це наставлення европейців ще тільки збільшилося після подій в Кореї. Сенатор відбув свою поїздку з доручення сенатського комітету збройних сил і він опісля поінформує цей комітет про свої враження та відповість на цілий ряд питань щодо дальших потреб оборонної підготовки, зокрема щодо можливостей дальшого вкладу поодиноких країн. Під час своєї подорожі сенатор мав окремо інтересуватися чи і на скільки можна використати для оборони воєнний потенціял Західної Німеччини, як щодо людей так і матеріялів.

В СВІТІ

● Комуно-китайський уряд повідомив, що він пропонував Північній Кореї допомогу в теперішній війні, але пропозиція, мовляв, була відкинена.

● Адмірал Кірк, американський амбасадор в Москві, заповів свою поїздку до Західної Німеччини, де він „з особистих мотивів" проведе п'ять днів.

● Включення Туреччини до оборонного Атлантійського Пакту залежить головно від менших його партнерів, бо ЗДА, Британія і Франція вже мають договори з нею та ставляться прихильно до її нових заходів — ствердив представник британського міністерства закордонних справ.

● Відомий гітлерівський фінансовий потентат д-р Шахт цього місяця вже п'ятий раз відповідатиме перед денацифікаційним німецьким судом.

● Індонезія заборонила зголошування добровольців до війни в Кореї.

ПЕРЕД СПОДІВАНИМ АРЕШТОМ КОМУНІСТІВ

Ню Йорк. — Негайно після затвердження присуду на комуністів, місцева преса почала застановлятися над можливими наслідками цього судового рішення. Тому, що Верховний Суд звичайно відкидає апеляцію, коли присуд першої інстанції був затверджений апеляційним судом, можна прийняти за певне, що цей Суд відкине новий відклик, як неоправданий. Тому преса вже наперед передбачує наслідки присуду. З огляду на шкідливість і небезпеку дальшого діяння комуністів в Америці, яких у присуді вважається за п'яту колону, влада буде могла приступити до масового арешту комуністів, головно провідників, яких число виносить в різних стейтах разом 12,000 осіб. Опісля таких арештованих комуністів можна буде поставити під суд, а коли буде даний присуд, наложити їм відповідну кару. Гаверд Рошмор з газет видавництва Герста звертає увагу на вислів судді Лернеда Генда, який написав правний вивід для умотивування затердження присуду. Він каже: „Ми не знаємо жадної країни, яка дозволяла б на таку сваволю (для комуністів) як наша країна, а в жадній, за виїмком Англії, вони не мали б такого справедливого переслухання, як у нас". — Отже за надуживання американської волі комуністи можуть тепер попасти в таке положення, яке вони приготовляли для громадян, що хотіли зберегти американський лад.

ДЮ ПОН БУДЕ ВИРОБЛЯТИ ВОДНЕВУ БОМБУ

Комісія Атомової Енергії оприлюднила, що вибрала фірму Е. І. дю Пон з Вилмингтону, у стейті Делевар, для завідування новими фабриками при виробі водневої бомби. Контракту ще не підписано, одначе тому, що ця фірма здавна виробляє амуніцію, вона найкраще надається для переведення такого завдання. На фабрики для виробу водневої бомби треба буде 200,000 акрів землі. Тому, що у східних стейтах нема такого одноцільного простору землі, заводи мусять бути приміщені де інакше.

Підприємство дю Пон заявило, що приймає на себе відповідальність за виріб, якщо уряд його сфінансує. За попередньої війни фірма дю Пон завідувала фабриками виробу плютонія в Ганфорд, у стейті Вашингтон. Фонди на виріб водневої бомби мають прийти з $260,000,000, яких домагався недавно президент як дотацію для Комісії Атомової Енергії в додатку до $600,000,000, ухвалених вже давніше для цеї комісії.

В АМЕРИЦІ

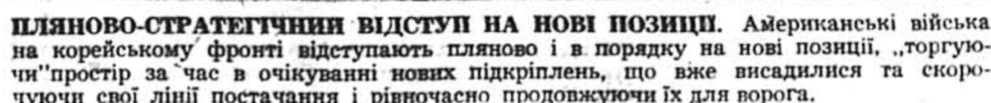
● Дарує два фунти цукру газолінова станція Милтона Ламберта в Шікаґо кожному, хто купує вісім галонів газоліни. Це на доказ, що в Америці нема недостачі цукру.

● Закрили домівку газети „Ворлд Телеграм енд Сан" на час страйку редакторів. Мимо того працівники й робітники, що зголошуються до роботи щодня дістають правильну платню.

● Хочуть відновити Бюро Воєнних Інформацій (О. В. І.). За попередньої війни вісті з цього бюра йшли по большевицькій лінії.

● Конґресмени не похочують радити підчас вакацій. Дехто каже, що закон приписує Конґресові розїхатися 31. липня, за виїмком війни. Теперішній стан — кажуть — це тільки стан необхідности а не війни.

● Привіз літаком менажерію з Африки до Ню Йорку Т. Монсмит з Дейтон, Огайо. Разом було 13 звірят, між ними два леопарди і два ріносери.

ПЛЯНОВО-СТРАТЕГІЧНИЙ ВІДСТУП НА НОВІ ПОЗИЦІЇ. Американські війська на корейському фронті відступають пляново і в порядку на нові позиції, „торгуючи" простір за час в очікуванні нових підкріплень, що вже висадилися та скорочуючи свої лінії постачання і рівночасно продовжуючи їх для ворога.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3. 1917 authorized July 31, 1918.
Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАЙВИЙ ТРУД

Зусилля вільного світу щодо полагоджування своїх противорічностей зі Совєтським Союзом дипломатично в рямках міжнародної організації, відновлені тепер знову з поворотом совєтського представника до Ради Безпеки, є рішучо зайвим трудом, зайвою витратою енергії та часу, та ще й в хвилині, як світ знову починає з усіх кінців тріщати і запалюватись полум'ями пожару нової війни. Вже перше засідання Ради Безпеки, після повороту совєтського представника, було черговим і теж зайвим доказом цього.

Совєтський Союз від 13-го січня шантажував Об'єднані Нації своїм бойкотом, бо вони не підкорились його диктатові щодо прийняття до свого гурту другого такого самого комуно-китайського шантажиста. Як шантаж не мав успіху, але навпаки, вийшов на користь Об'єднаним Націям, що без совєтського педставника могли в згоді і злагоді вирішувати найважливіші справи, включно з історичним рішенням щодо оборони Кореї перед комуністичною агресією, Совєти знову вернулися до Ради Безпеки і знову з тою самою метою диктувати або нівечити всі творчі зусилля і працю.

На цьому засіданні совєтський представник, Яків Малік, що перебрав прислуговуюче йому на серпень предсідництво Ради, повівся як на большевика пристало: подиктував хто має право слухати його диктату, намагався диктувати порядок нарад і взагалі поводився як комісар, забуваючи цілком, що він не є в совєтському колгоспі. Зустрівшись з незвичною для совєтських диктаторів опозицією та не маючи можности розправитись з нею по звичаю наганом, він вилаявся по всім правилам комуністичної діялектики, ставлячи все догори ногами, заперечуючи наявні факти та повторюючи найбільш безличні брехні і наклепи. Слухаючи струї тої брудної лайки, людина зі здоровим глуздом має враження, що або сидить в цирку і слухає блазна, або оглядається за поліцією в підозрінні, що той божевільний може в кожній хвилині поповнити якийсь страшний злочин.

Виринає питання: навіщо це робиться, навіщо витрачається час і труд та кому потрібне це продовжування цирку зі совєтським блазном в такій серіозній інституції, як Об'єднані Нації? Дотеперішня практика совєтської політики, як дома так і закордоном, дає більше ніж переконливі докази, що тут мається до діла справді з божевільними і злочинцями, що з Кремлем ніхто не договорився і не договориться, якщо не послухає його диктату і не прийме ролі покірного барана, що з „ентузіязмом" готов піти і на заріз. Жадні промови, жадні словні аргументи не завернуть большевизму з його шляху до запанування над світом, і ніхто ані ніщо в світі не всилі відвернути останнього зудару між вільними народами та рабовласницьким большевизмом, що його вирішать не слова, але вістря меча.

І знову виринає питання: чи справді потрібні ще комунебудь ці комедії зі совєтським представником в Об'єднаних Націях? Чи справді ця організація була створена і вільні народи вдержують її податками своїх громадян на те, щоб вона служила трибуною большевицької брехливої агітки? Чи вільні народи мають не тільки приймати удари большевицької агресії в одних місцях і жити під її терором в других, але ще й вислухувати з міжнародної трибуни большевицьких тирад і обвинувачень та обид за те, що вони не пхають добровільно шиї в большевицьке ярмо?

Колишній президент Злучених Держав, Герберт Гувер, видвигнув свого часу пропозицію реорганізації Об'єднаних Націй без совєтських шантажистів. Чи вільні нації не заощадили б собі зайвого труду і не скріпили б своєї так потрібної оборонної сили, якби послухали мудрої поради цього заслуженого і досвідченого державного мужа?

Десятирічка великих видатків на зброю

Ще немає війни — тотальної війни — а видатки на неї вже дійшли до десяток біліонів річно. Це є ціна оборони перед большевицькою неволею. Вже тепер треба бути приготованим на особисті податки і на деякі особисті обмеження життя на відповідний протяг часу.

З виявленням частинного пляну президента, щоб Конгрес признав чотири біліони долярів на дальшу допомогу для озброєння вільного світу, конгресові кола швидко зрозуміли, що Америка запряже себе до обов'язку дбати не тільки про себе, але й про тих, що разом з нею опинилися перед безпосередньою загрозою справжнього катаклізму. Навіть, якщо б не дійшло до третьої світової війни, щорічні видатки Злучених Держав на свої й закордонні потреби виноситимуть 30—35 біліонів.

Із останніх чотирьох біліонів президент мав би призначити три з половиною біліона для країн з Північно-Атлантійського Пакту; дальше 193,-000,000 для Филипин, щоб приспішити озброєння цеї країни у зв'язку з обороною південно-азійських країн. Отже сума 30 біліонів є кругло здвоєнням видатків, які плянувала Америка на свою оборону й оборону союзників перед корейською війною. Коли одначе Кремль почав пряму воєнну агресію замість дотеперішніх підступних поваловань правних урядів при допомозі п'ятої колони, Вашингтон мусів перевести свої пляни і з ними злучені видатки.

Отже саме оця ревізія плянів принесла з собою здвоєні видатки. В Америці треба піднести видатки на мобілізацію, якої перед тим не плянували на такі великі розміри. Ця мобілізація може тривати неозначений час. Кажуть, що вона потриває десяток років і тому військові кола передбачають річні видатки в сумі 30 біліонів. Перед нападом на Корею видатки мали бути розділені так: На озброєння Злучених Держав 15 біл., а на озброєння союзників біліон і чверть. Після агресії в Кореї: На зброю Злучених Держав додатково десять з половиною біл., а на озброєння союзників чотири біл. — разом $30,750,000,000. Це все тільки на один рік.

Такі видатки треба буде витрачувати щорічно доти, доки не буде певности, що Кремль зрезигнує з воєнних діянь, а почне дорогою переговорів наладнувати міжнародні справи.

Видатки у висоті 30 біліонів це є 14 відсотків загальних приходів Злучених Держав. Плянувачі у Вашингтоні обраховують, що річний прихід країни зросте незабаром до 300 біліонів річно, а тоді бюджет на мілітарні видатки пропорціонально зменшиться і виноситиме тільки 10 відсотків загальних краєвих приходів. У такому випадку видатки на озброєння не будуть становити загрози для економії й добробуту країни.

Замітне, що Конгрес не ставиться тепер критично до видатків, пропонованих президентом, бо вони полягають на обчисленнях фахівців з усіх ділянок життя країни. Як доказ на це може послужити признання Конґресом коло 27,000,000 на видатки, злучені з виконанням Четвертої Точки промови президента на допомогу відсталих країн, хоч початково Конґрес ухвалив тільки $10,000,000 на цю ціль. Деякі перешкоди зайдуть при виплаченні Еспанії позички у висоті $100,000,000, яку треба буде перевести окремо через Міжнародний Банк. Одначе, де є добра воля, там найдуться і способи.

Іван Кедрин.

ЧАС ФЕРМЕНТУ

Серед того, що існує і діється в американсько-українському громадянстві, багато дечого нам не подобається. „Нам" — себто всім: одним одно, другим друге, але всі відчуваємо, що далеко не все є в порядку.

Спершу давні тутешні іміґранти були насторожені взагалі до приїзду европейських скитальців. Потім захопилися тією ідеєю, що цифрою виказав могутній здвиг ЗУАДК-ту. Але запал скоро минув. Талановитий карикатурист схопив ту історію настроїв у рисуночках, як то старий іміґрант з отвертими раменами жде над морем свого скитальця, що щасливий вимахує з корабельної палуби капелюхом; у другому рисуночку бачимо господарів, що з похмурими мінами і з руками в кишенях ждуть на тому самому місці своїх гостей; третя стадія у цьому циклі — як господарі руками й патиками відштовхують причалюючий корабель. Розчарування було обостороннє і воно й досі остаточно не минулося. Але минається.

Це один відомий відтинок тієї нової ери, що настала з масовим приїздом нової української іміґрації до ЗДА. Таких відтинків багато, бо вся ця нова американсько-українська проблема надзвичайно різногранна. Але вже навіть сьогодні, в несповна півтори року, як почала плисти новоіміґраційна хвиля до американських берегів, розпоряджаємо перспективою, із котрої можемо вже спокійніше і минуле оцінювати і в майбутнє дивитися. Маємо напр. за собою не тільки період взаємних нарікань та докорів, але й деякий досвід із першою стадією включання нової іміґрації в існуюче тут зорганізоване громадське життя та втягання давніх іміґрантів у новотворені організації. В обох випадках стан ще пливкий. Тямимо ще недавній час радісної творчости на організаційному відтинку: організації повставали, як гриби по дощі. Можливо, що й ще деякі повстануть, бо навіть відчувається потреба деяких (Культурна Рада, добре поставлене згуртування інтелектуалістів), — зрештою, життя висуває щораз нові потреби і ніколи не можна казати „стоп" на підставі теоретичних міркувань. Проте нема теж і сумніву, що організаційна гарячка минулася. Можна теж вже сьогодні, по дво-річному, а то й кількамісячному досвіді спостерігати, як деякі новостворені організації виявили свою анемію і як вони всупереч усім заходам штучного підкормлювання — поволі, але неминуче наближуються до свого кінця, що прийде непомітно, навіть без гучного „Вічная пам'ять".

Ми мали за собою також організаційно-політичну гарячку. Створилась вже ціла мережа політичних організацій, широке віяльце. Нема ще тієї нитки, що спаювала б віяльце в одну цілість. Але й на цьому полі видно вже деякі спроби, чути вже розмови не про ділення, а єднання, спершу для конкретних цілей, згодом може й органічне.

Іде теж процес симбіози: зливання новоприбулої громади з давньою в одностайний організм. Помалу, з труднощами і скреготами, але безупинно, щораз далі. Недавні конвенції братсько-допомогових організацій кинули жмут світла на цей процес: цілющий приплив нових членів до цих організацій, водночас ще внутрішню нехіть давніх членів, що не всі всилі відразу зрозуміти нову ситуацію і не тільки від новоприбулих жадати достосовуватись, але й самим примінювати себе до нових часів і їх нових вимог. І може, коли брати цифрове відношення нових членів і їхнього заступництва в дирекціях братсько-допомогових організаціях, то може воно ще неправильне, може воно терпить ще від отих консервативних пересудів; проте нема найменших сумнівів, що маса нових членів матиме щораз більший вплив на вигляд, хід і вислід майбутніх конвенцій, а кілька років не грає у такій великій справі жадної ролі, чи пак: може відіграти тільки спасенну ролю підготови, а не випадковости.

(Докінчення на стор. 3-тій)

Леонтій Форостівський.

Слідами мучеництва України

„ХУТІР БИКОВНЯ" ТА „БАБИН ЯР" У КИЄВІ.

Фізичне винищування українців — „народовбивство", — провадилося й провадиться московським комунізмом, що окупував українські землі, організовано й у великих розмірах. Винницькі могили невинно замордованих тільки частково продемонстрували, яку жахливу дійсність мученицьку переживають українці — наші брати й сестри у „совєтському раю". И коли у Винниці невинні жертви комуністичного терору пораховано десятками тисяч, то у м. Києві, столиці України, невинно склали свої голови сотні тисяч українців.

Де ж ЧК-ГПУ-НКВД захововало ці невинні жертви у Києві?

Аж до перенесу столиці з м. Харкова до м. Києва (у 1934 році) всіх розстріляних закопувалося переважно на Лук'янівськім кладовищі: головна й бічні алеї й всі дороги на цьому кладовищі — це великі братські могили замордованих. Місця поховання старанно зрівняні, земля добре утрамбована, цілі поляни — також місця масових братських могил. Їх також добре вирівняно, з'орано та посіяно на цих полянах траву. На цьому кладовищі лежить замордованих не меньше 25-30 тисяч. Адміністрація й технічний персонал кладовища були старанно підобрані НКВД й з'являлися його агентурою. Вони повинні були так зі свого службового обов'язку, як й зі страху, мовчати про все, що вони знали й бачили. Один з уцілівших робітників цього кладовища дуже й дуже неохоче, оглядаючись на всі боки, щоб не було зайвих свідків, розсказував таке: „Під вечір ми одержували розпорядження викопати могилу. Точно зазначалося місце. Зпочатку, це були дороги на кладовищі, після окремі поляни. Могилу ми викопували „стахановськими" темпами й до опівночі вона була готова. Після цього ми залишали кладовище. Опівночі НКВД привозило замордованих й закопувало їх власним апаратом. Нікому не дозволялось при цьому бути. Похованих адміністрація кладовища не реєструвала, отже тільки НКВД знало скільки жертв лежить там. Коли ми на другий день приходили на місце поховання, то воно було так старанно замасковане, що й нам трудно було встановити, де саме відбулося таке поховання".

З переносом столиці до Києва й переїздом до нього диктатора Постишева — почалися масові арешти й розстріли українського н а ц і о нального активу. На Лук'янівському кладовищі вже не вистачало місця, а головне — зайві спостерігачі з адміністрації кладовища зв'язували руки НКВД, яке в той час пляново провадило народовбивство у широкому масштабі. Для НКВД потрібна була вільна й безконтрольна дія...

З цією метою на Чернігівському шосе, на 7 кілом. від Києва, по дорозі до Броварів, на хуторі Биковня, у великому сосновому лісі, що простягся на десятки кілометрів з обох боків шосе, НКВД знайшло відповідне місце площею кілька гектарів. Це місце було огорожено високою дощаною стіною, в середині побудовано дім, в якому стало мешкали агенти НКВД, що своїм обов'язком мали копати могили, заливати замордованих вапном (склеп з вапном був біля дому) й закопувати... Тепер вже ніхто не знав, скільки жертв кожної ночі знаходило там місце свого останнього спокою...

Кілька місцевих хат з мешканцями, що знаходилися на віддалі кількох кілометрів, так було залякано цим жахливим сусідством, що й близько туди не підходили. А коли хто випадково туди попадав, не знаючи жахливої дійсности, то такого гостя виявляли пси, які сторожили це місце й він зникав та до дому більше не повертався...

З 1934 до 1941 року там знайшло свій „вічний спокій" не меньше 50 тисяч українців, але цифра ця приблизна... можливо, там їх є значно більше.

И ця територія вже була вщент вкрита братськими могилами та перед НКВД, мабуть, вже стояло питання про поширення території, чи підшукання іншої... але... розпочалася війна...

Большевики вивтікали. До Києва вступив новий німецький окупант. Місцеве населення мало накінець змогу заглянути в цей жахливий закуток. Огорожу було знято. Будинок розібрано. Дарницька Районова Управа й Управа міста Києва перед цівільною німецькою владою порушили справу, аби цю катівню оприлюд-

(Докінчення на стор. 3-тій).

Мирон Заклинський

З КАРПАТСЬКИХ МАНДРІВОК

II)

Там слід було розпитати у пастухів про нічліг. Рухливий Міко подався до них, а ми спочивали, скинувши наплечники. За кілька хвилин він гукнув до нас і показав напрям, куди дальше йти. Скоро дійшли ми до поганенької колиби і чепурної хатки біля неї. Хатка була замкнена, та Міко негайно принявся поратись коло замку і віконниць.

Велика була нам вигода мандрувати з Міком. Без нього наші нічліги були б мізерні. Найдемо, бувало, під ніч мисливську хатку, або гарну колибу, та що з цього, коли вона щільно замкнена. Лиш оскома, що не ночувати нам у ній. Та наш Міко давай тоді майструвати коло нескладного, саморобного замку, то патиком, то шматком заліза — і незабаром дивись — двері відчинені. Якщо ж випадково з дверми йому не повезе, він тоді до віконниць. Вони з середини замкнені ґаками, важко щось порадити, та Міко сподом підсуне вістря ножа, або тонке залізо і незабаром відсуне один ґак, а тоді, понад віконницю, відсуває другий. Або якось здійме віконниці з завіс і так без труду дістанеться до хати. Бувало, що з замком і з віконницями йому не повезло; тоді підприємливий Міко добирався до хати через стрих.

Ми тішились і користали з його хисту і дораджували йому змінити звання, якщо йому надокучить урядницький хліб. Адже перед ним не стоїть ніякий замок! — Він не гнівався за злобні поради, як відплату за вигідне спання і змогу варити на кухні.

Отож велике було тепер наше здивування, що тут Мікові не пощастило добутись до мисливської хатки, хоча працював у поті чола. Ми взялись приладити до спання колибу. Наломали смерекового гилля, накрили, хто простиралом, хто плащем, щось із наплечника поклали під голову, повитягали коци — і постіль готова. Дах накривав не всю колибу, лише краї. Середина призначена на ватру, не була крита. Це велика невигода підчас дощу і холоду. Та погода заповідалася гарно на найближчу ніч.

Слід було зарання встати, бо чекала нас велика мандрівка. Тому ми навіть не клали ватри; повечеряли наскорі, що хто витяг собі з наплечника.

Тимчасом на дворі все перемінила величня ніч. Ясне небо дивилося безліччю зір на схвильоване море хребтів і верхів. Протяжно шумів з долини ліс, грав якусь безконечну мелодію; журчала вода десь понижче в потічку та дзвінко шуміла на полонинним водопою, спадаючи з вижчих, довгих, корит у нижчі. Масиви сусідніх гір могутньо рисувались на тлі неба.

На жаль не було в нас часу переживати цю красу, зупинитись над нею. Ми повинні були до світанку виспатись.

Як лише розвиднилося, почали ми поратись. Розвели ватру, варили, голилися, направляли, що треба було коло наплечника, чи одягу. В 5 годині 30 хвилин вирушили в дорогу.

Прийшлося знову переходити попри колиби. Це була неділя. До скотарів прийшли зі сіл їх рідні — і ще кількоро людей, що їх худоба тут паслася, забирати свою пайку набілу. Ми розговорилися з ними, попиваючи молоко. Жінота бажала, щоб інженер поробив їм знимки. Він згодився і знимав їх на тлі полонини, і колиби, групами й поодиноко. Відразу їм заявив, що знимки викличе аж у Львові та пришле не скорше, як за два тижні. Вони подали свої адреси й обдарували його будзом і маслом.

Ми почали підлазити не стрімкою стежкою під шпиль Поленського (1697 метрів). Ранок був ясний, настрій бадьорий.

Ми дораджували інженерові робити кращий ужиток з апарату. Замість нести з домів важкі харчі та їсти їх несвіжими, краще йому добувати їх на місці. На полонині оголошувати по всіх колибах, що робить знимку за пів кг. масла, або будза, або за хліб і молоко, — та й матиме цього добра більше, як зможе нести. Ми йому поможемо, під умовою, що за наш труд дістанемо те, що несемо. Це кориснiше, як знимати самі гори і полонини, ба за такі знимки ніхто нічого не дасть.

Жартували ми на кошт інженера і підходили між жереповими кущами все вище. Жереп не росте тут густо. Ми проходили без труду.

Незабаром опинились на шпилю Поленського. В поранковому сонці розгорнулася величава картина незнаних нам досі хребтів і верхів. Ми згодом відшукали серед них знайомих, але ж звідсіль виглядали вони йнакшими.

Ми приймали соняшну купіль та насичувались красою картин, що розгорнулись на всі сторони. Більші гори називали ми за поміччю мапи і компаса. На сході гори меншали і ген на небосклоні ми бачили рівнини з селами, темними плямами лісів, містечками й ріками.

Надійшов другий гурт охотників бачити гірську красу. Не були це мандрівники з далека, лише селяни, що працювали близько, при будові мурованки. Вони з долів, гір досі не бачили, тому і прийшли при неділі, оглянути найвищу гору в цій околиці. Ми розговорились із ними і показували й називали їм довкільні гори.

Тимчасом сонце сховалося за хмару і подув холодний вітер. Скінчилося наше дозвілля. Селяни пішли в долину, а ми рушили в дальшу мандрівку, побувати ще й на сусідній горі, Кізьому Ґоґані (1616 метрів). Він зовсім близько, лише сідло між Поленським і ним глибоке. Його білий, скелястий хребет із темно-зеленими островами жерепу подобався нам усе більше.

Ми сходили стрімкою, скелястою збіччю Поленського, поміж кущами жерепу. Небо над нами зовсім захмарилося. Коли ми врешті опинилися на сідлі між Поленським і Кізім Ґорґаном, стануди перед стіною густого, високого жерепу, аж мороз пішов по тілі. Шукали за стежкою, хоч би оленячою, та не найшли. Рад-нерад почали ми продиратися через гущавину. Цей шпильковий кущ, довгий на 2-5 метрів, не росте рівно в гору, лише скісно, наче плазує над землею. Це утруднює перехід. Приходиться горішні гилі відгинати і на долішні ставати, щоб їх пригнути до землі. Працьовито продирались вперед. Траплялися малі галяви, на кілька десятків кроків завдовжки, а дальше знову муром стояла непрохідна гущавина.

П. Заярський.

ЛЕСЯ УКРАЇНКА ПРОТИ МОСКВИ

1)

„Хто мав хвилині щастя
в боротьбі,
а нас важка, страшна душила
змора."
(Л. Українка „Боярння")

Сорок років тому, у квітні 1910 року, перебуваючи в Єгипті на лікуванні, Леся Українка протягом трьох днів написала свою драматичну поему „Бояриня". Як відомо, згадка про рідні ліси і туга за рідним краєм спричинилися до написання „Лісової пісні". Так само і „Боярнню" написала Леся Українка під враженням сильно пережитої туги за батьківщиною. У поезіях і в листах того часу ці настрої і почуття носталь́ґії також дуже яскраво відбилися. Виразником цих особистих переживань поетки була й головна героїня „Боярині" Оксана. „Ваші пані занудилась по рідним краю — це є також слабість . . ." „Коли б її повезти на Вкраїну, то може б ще й одужала" . . . „Не кожне привикає до чужини . . ." — Ці слова, що стосуються до Оксани, треба безперечно віднести й до самої авторки, до її переживань на чужині в далекому Єгипті.

Проте центральне місце в цій поемі займають не мотиви носталь́ґії, а найактуальніші проблеми тогочасної української дійсності. Палкий протест проти московської неволі, протиставлення свободолюбної України деспотизмові московської монархії, проблема шляхів і засобів боротьби проти московської тиранії — ось що становить головний зміст поеми „Бояриня".

Живо реагуючи на найважливіші проблеми сучасного українського національно-політичного життя, Леся Українка здебільшого зверталася до готових сюжетів світової літератури. Але пишучи про давні часи, про чуже життя і чужі країни, поетка, як влучно зазначає М. Євшан „думала про Україну, серцем була при нас, писала повість про наш час і наші обставини". Проте українські сюжети також завжди цікавили Лесю Українку. Вона увесь час мріяла написати драму про Бондарівну, її приваблювала постать кошового Запорізької Січі Гордієнка, вона мала намір написати поему про Кармелюка і т. ін. Але довгі й далекі мандрівки поза межі України, неможливість дістати відповідні джерела та інші причини не дозволяли Лесі Українці здійснити свої наміри.

Єдиним твором з українською історичною тематикою залишається драматична поема „Бояриня", написана 1910 року. Змістом своїм „Бояриня" зв'язана з історичними подіями XVII століття, точніше — з добою Руїни і Петра Дорошенка. Ця доба викликала зацікавлення у багатьох українських письменників. П. Куліш присвятив добі Руїни свій соціяльний роман „Чорну Раду". М. Костомарів написав повість „Чернігівку", Л. Старицька-Черняхівська — історичну драму „Гетьман Дорошенко", Пачовський — „Сонце Руїни". Автори цих творів намагалися насамперед правдиво відтворити історичне минуле України. Були й інші твори, в яких історичні події часів Руїни відходять на другий плян і в яких автори розв'язують певні психологічні проблеми (драма Карпенка-Карого „Гандзя", трагедія С. Черкасенка „Про що тирса шелестіла"). До творів із психологічним ухилом, побудованих на історичному матеріялі, взятому з доби Руїни, належить і драматична поема Лесі Українки „Бояриня". Доба Руїни мала багато подібности і схожости з сучасним становищем України, поневоленої російським самодержавством. І тому саме цю добу бере Леся Українка і в образах минулого України відтворює новітні ідеї, розв'язує найважливіші проблеми своєї сучасности. Отже і в „Боярині" Леся Українка користується тією ж самою художньою методою, якою вона користувалася, пишучи „Вавилонський полон", „На руїнах", „Оргію" „В катакомбах" і т. ін. Відтворюючи давнє, поетка вирушає від сучасного, надає давнім героям сучасну психологію, виповнює постаті своїх героїв, як каже Ю. Словацький „вульканічною душею нашого віку", ставить і розв'язує „найпекучіші проблеми суспільства своєї доби" (Ол. Дорошкевич). І тому герої „Боярині" — це не тільки представники давньої історичної доби, як виразники ідей та настроїв, що живили добу Лесі Українки та її покоління.

Головні персонажі поеми — Степан, представник козацької старшини, що став боярином при царському дворі в Москві, — і дочка значного козака з старшини Оксана, що одружується з Степаном і виїжджає з ним у Москву і там гине, не знісши тяжких умов життя у варварській, осоружній Москві.

Леся Українка, з великою майстерністю застосовуючи властиву їй методу драматизації сюжету, послідовно показує наростання драматичної боротьби, що в своєму фіналі приводить до конфлікту, до цілковитого заперечення тих поглядів і думок, які були висловлені на початку драматичної поеми. Оксану не лякає життя в чужій Москві. Їй здається, що „ніде на цілім світі вже нема чужини", поки вона вдвох із Степаном. Оксана цілком поділяє думки Степана про „мирну політику" без проливу крови. Але згодом послідовним розвитком драматичної дії авторка показує еволюцію в поглядах Оксани, зміну, а в кінці поеми цілковите заперечення їх. Москва виявляється цілковитим антиподом України. Оксана так боляче відчуває цю незвичайність і чужість ворожого їй оточення, що з туги за рідним краєм гине. Шлях „мирної політики", угодівства цілковито відкидається і заперечується і натомість стверджується шлях збройної боротьби з ворогом, як неминуча передумова до визволення України з чужинецького московського ярма. До таких протилежних думок і поглядів приходить Оксана, а також і Степан в кінці поеми. Майстерно користуючись методою драматизації сюжету, Леся Українка послідовно, крок за кроком в яскравих образах показує, як поступово розвіваються всі ілюзії Оксани і Степана в можливість співпраці українців з Москвою, як створюється чітке, ясне і непохитне переконання, що тільки „мушкет і шабля" можуть визволити український народ з московської неволі.

(Дальше буде).

Голоси Читачів

Треба правди шукати в самих себе

Де б наш брат не пішов, з ким би він не говорив, то всюда почує між своїми людьми нарікання, що нам зробили кривду аліянти чи хто інший, бо не дали створити української держави по першій світовій війні.

Коли б така історія тепер повторилася вдруге, то для декого не було б ніякої несподіванки. По перше тому, що українцям ніхто не дасть незалежности, якщо вони самі її не здобудуть, все одно чи боротьбою чи іншим способом. Друге тому, що треба вчитися від інших, як це робити.

В Америці ми є свідками, як досі, як старі так і нові громадяни українського роду не стали ще поруч себе до спільної праці. Ось тепер ми є свідками, як після проголошення през. Труманом небезпеки в Кореї демократичний світ об'єднався і став до праці та боротьби. Політичний противник Трумана, нюйорський ґубернатор Тома Е. Дюї, негайно проголосив солідарність з його пляном і обіцяв повну співпрацю. Подібне сталося в Англії, не зважаючи на те, що там при владі соціялісти, які вічно повторюють потребу боротьби проти капіталістів. Тепер обі суспільні групи об'єднані і передумують засоби оборони для Британії, а теж і для цілого світу. Це зразок, як українцям треба зліквідувати різнородні непорозуміння, та приступати негайно до діяння.

Проголошений Українським Конгресовим Комітетом Народній Даток склали досі тільки одиниці, а так званий „загал" ще не рушився. Я теж належав до тих, що отягалися. Одначе, як почув небезпеку, так негайно вислав свій даток до Українсько - Американського Клюбу в Маямі, щоб звідти вислали його разом з іншими датками до канцелярії У. К. К. в Ню Йорку. Думаю, що так зроблять і інші, не стидаючись за непослух в початках. Краще поправити помилку ніж у ній дальше оставатися. Таке саме треба зробити з нашими непорозуміннями на внутрішнім тлі, бо вони не мають важливої підстави.

Іван Ворона
Гендесонвил, Н. К.

ЧАС ФЕРМЕНТУ

(Докінчення зі сторони 2-ої)

Так, зливання в одностайну американсько-українську громаду давніх і нових іміґрацій іде помалу, але нестримно вперед. Як скрізь в усьому світі в усіх справах, так і тут вирішними не є механічні статути і механічні члени, а взаємне пізнання і товариські зв'язки. Вже сьогодні можемо запримітити тісне духове пов'язання деяких давніх чільних діячів американсько-українського громадянства з новими і творення разом із тими новими внутрішніх „фронтів". Ці фронти не проходять по лінії „старі" — „нові", тільки по лінії духових спільнот і спільнот темпераментів. Можемо спостерігати теж сумерк деяких зорей і з-поміж нових і також давніх тутешніх громадян: чи то їхні вдачі не дозволяють їм безболісно пережити процес симбіози, чи минулася їх колишня кон'юнктура з наплином нових людей і нових ідей, — зорі померкнуть без шкоди для сяйва.

Нові іміґранти все ще гарячаться, метушаться, ремствують то на структуру давніх організацій, то на керівних діячів. Правда, як звичайно, буває посередині. Правду кажуть і чільні дотеперішні керівники американсько - українського життя, які турботливо запитують: Чи можна вже сьогодні ствердити, що собою уявляє нова іміґрація, як цілість, з яким суцільним колективом можна рахуватися на майбутнє, які вона криє позитиви, скільки залишиться при українстві, скільки відпаде, деморалізуючись в новому середовищі?! Ні, на всі ці питання ніхто з дійсно відповідальних новоприбулих діячів не всилі дати відповідь. Але наша відповідь інша: Підождіть трохи, не судіть по дотеперішних наверхніх проявах, не робіть надто поквапних висновків, бо ми все ще переживаємо час ферменту. Вся американсько-українська громада опинилась у вирі ферменту. Але він уже прояснюється і він напевне проясниться, „скляруеться", викристалізується у виразні обриси. І це станеться за два-три роки, не скорше, але й мабуть не пізніше. Чому така дияґноза?

До того часу маса новоприбулих настільки оволодіє англійською мовою, що — на всякий випадок не стоятиме позаду маси давньої іміґрації. Це дасть їй велику певність себе і водночас нівелюватиме нинішнє (свідоме, чи може навіть підсвідоме) почуття вищости давніх іміґрантів. Поважна частина новоприбулих (на афідевіти) дістане до того часу американське громадянство, маса нової іміґрації наближиться до того моменту. Велика частина зможе теж до того часу сяк-так влаштуватися, обчімхатись із боргів, „загосподаритись" у те мінімум, яке потрібне в тутешньому високому життьовому стандарті. Минеться гістеричне добачування всього лиш лихого в Америці, старі американські ентузіясти перестануть теж імпонувати своїми дитирамбами. З и с к у в атиме теж на значенні новий чинник: молодь, яка впродовж кількох коротких років мусить взаємно наблизитись. Ми вже сьогодні бачимо, який взаємний вплив є одних на других, — тепер лиш одиничний, але буде масовий.

Це все буде, не за дні, тижні й місяці, не за рік навіть, але напевне за два чи три. Коли подивимось на пройдений шлях останніх двох років, скільки перемін зайшло в тому часі в американсько-українській громаді, то повіримо, що ці прийдешні короткі роки будуть роками не тільки дальших перемін, але і стабілізації. І тому ми оптимісти. Штучне відпаде, заломиться, — вартісне і міцне залишиться і творитиме нову дійсність.

● В Індії повідомлено про розкриття змови на життя прем'єра Неру перед п'ять місяцями.

● В Ліберці в Чехословаччині засуджено 30 чехів на кару ув'язнення від 9 років до смерти за „змову проти республіки, саботаж і шпигунство".

Слідами мучеництва України

(Докінчення зі сторони 2-ої)

нити перед всім світом... але всі такі старання були даремними...

Німецький окупант всіма засобами „затушковував" цю справу до таких розмірів, що коли вона набрала широкого розголосу, хутір Биковню було взято під охорону Ґестапо й всякий доступ до цієї катівні, навіть німецькій адміністрації, був суворо заборонений. Виготовані Управою Міста памятники, що плянувалося поставити на цьому „кладовищі" й біля дороги, теж було заборонено там поставити...

Чому ж німці не оприлюднили большевицьких катівень на Лук'янівському кладовищі й на хуторі Биковня?

Пояснення може бути тільки одне: справа в тім, що Ґестапо, як й НКВД, постаралося, в наслідок своєї окупації, обдарувати нашу столицю ще одною жахливою катівнею — „Бабин Яр". В перші дні окупації Ґестапо масово розстріляло й заховало там разом з жидівською частиною населення закладників українців, та протягом майже трьох років масово винищувало український актив, який у цьому „Бабиному Ярі" знайшов свій „вічний спокій". До Ґестапо „попролазили" большевицькі агенти й німецькими руками розправлялися з українцями. З кожним днем ці жертви збільшувалися... вони по кількості були мало що меньші, чим втрати від НКВД. Цю „каїнову" роботу форсували фольксдойчери й чорносотенці — росіяне, що ще недавно маскували себе друзями українців. В наслідок цього загинули у Києві десятки тисяч активно-свідомих українців й поміж ними: проф. Багазій — голова міста Києва, ред. Рогач, журналіст Петренко, письменниця О. Теліга (перерізала собі вени й стекла кров'ю), голови районових управ — проф. Махиня, Форостівський Євген зі своєю дружиною, інж. Романів, проф. Лазуренко, дирек. Медичного Інституту, Рудь, Чуверда... й багато інших українців, що працювали в громадських установах. Організовано діяли наші вороги в Персональамті, очолювані фольксдойчером Босом (доктор з Житоміру), якого треба вважати катом українців та який десь є в еміґрації. Замасковано „діяли" большевицька агентура, „пролізши" в слідчі й адміністративний апарат німецької поліції... Й поки вони там були „виявлені й розшифровані" внаслідок їх діяльности склали свої голови тисячі українців, які теж знайшли свій спокій у Бабинім Ярі.

Поховання у Бабинім Ярі німці провадили наспіх, примітивно: замордованих скидали на дно яру, динамітом відривали частину землі, якою присипалися жертви, часами ще й живих людей... й знову скидали новий пласт жертв, що також присипалися землею.

На весні пішли дощі... вода стала розмивати це кладовище й оголяти „катівню", почали випливати трупи... Німецька влада мала турботи, як заховати свої сліди народовбивства, особливо, після своєї поразки під Сталінградом, коли німецька верхівка вже предбачала неминучість залишення України. Ґестапо всю місцевість навкола Бабиного Яру оголосила зоною, куда було заборонено доступ й органузувала масове спалення трупів, переводячи цю справу посиленними темпами... Підходити близько до цих місць, як у минулому до хутора Биковні, було небезпечно...

Отже Ґестапо мало свій „клопіт", як би найскоріше заховати кінці свого власного народовбивства, а тут настирливі українці вимагають оприлюднити катівню на Биковні... Своя шкура Ґестапівцям була дороща, а тому заборонені були всякі дальші балачки в справі оприлюднення большевицьких катівень у Києві, ба, навіть, місцевій пресі не дозволено було будь-що в цій справі написати.

Отже широко поінформувати так все населення Києва, як й України, про злочин большевицького народовбивства у Києві Ґестапо заборонило.

Вивтікав з м. Києва німецький окупант й знову повернувся московський... Знову там пляново й „стахановськими" методами діє НКВД, залишаючи наслідком своєї „діяльности" нові братські могили замордованих в іншій, новій, модерно устаткованій катівні... Де вона? Чи знають про ню кияне?! Ні, не знають, як не знали про хутір Биковню, як не знають про масові братські могили навкруги кожного великого й малого міста на Україні, що вкриті великими й малими катівнями, в яких спочивають сотні й сотні тисяч замордованих большевиками найкращих синів й дочок українського народу...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Надзвичайні наради Об'єднаного Комітету

З Об'єднаного Комітету повідомляють, що Надзвичайні Збори делеґатів українських організацій метрополітальної округи Ню Йорку відбудуться в п'ятницю, дня 4. серпня 1950 вечір о год. 8:00, в Українськім Демократичнім Клюбі на Пл. Св. Марка. — Запрошується до участи представників всіх українських організацій міста Ню Йорку та ближчої околиці. Програма нарад дуже важлива. Окремі запрошення не будуть вислані через недостачу часу.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СТ. ЛУЇС, Мо.

Допомоговий Комітет звітує

В суботу 15 липня тут відбулися кінцеві сходини Допомогового Комітету — Ст. Луїс. Зі звітів виявилося, що Комітет за одним махом недовиконав і перевиконав своє завдання. Недовиконав, бо заопікувався тільки 8-ма родинами; перевиконав, бо ЗУАДК прислав Комітетові тільки 5 родин. В таких умовах з опіки Комітету скористали 2 родини, що втратили працю і мешкання на довколишніх фармах (одна з тих родин не потребувала матеріяльної допомоги) та 1 родина прислана Українським Католицьким Допомоговим Комітетом. Всі 8 родин, загальним числом 28 осіб, приміщено на мешканні і праці. Тому, що за одне й друге в Ст. Луїс дуже важко, майже половина спроваджених родин перебувала цілими місяцями на вдержанні Комітету, що й виявилося в його високих видатках. З зібраних збірщицями $810,50, до яких доходять щедрі жертви в харчах, Комітет видав $576.31, з чого $523.03 пішло на харчі, $17.60 на білизну, $7.18 на одяг, $11.75 на шпиталь і лікування, $16.75 на перевіз багажу скитальців. Кінцеве сальдо виказує готівку в касі Комітету, в висоті $234.19. **Цілу цю суму Допомоговий Комітет Ст. Луїс поручив своєму касієрові негайно переслати до головної канцелярії ЗУАДК-у в Филаделфії.**

Щоб задовольнити всіх і нікого не скривдити, Комітет рішив — не подаючи імен — висказати свою щиру вдячність паням збірщицям, усім щедрим жертводавцям (грішми, харчами й устаткуванням), а далі всім тим громадянам, що працею й опікою для скитальців співпрацювали з Комітетом. Поіменну подяку рішено висказати тільки двом установам Ст. Луїсу: Українсько-католицькій парафії і Народному Домові. Листи з назвами жертводавців і жертвуваними сумами на опіку для скитальців висять у залі Українсько-католицької церкви, та в Народному Домі в Ст. Луїсі.

На закінчення сходин рішено розв'язати Комітет. Таке ствердження звучить „похоронно", проте насправді воно не так. Ст. Луїс не ліквідує свого відношення до преважливої проблеми спроваджування скитальців. Комітет у Ст. Луїсі був створений для виконання окремого завдання. Коли це завдання виконано, нема потреби ні в'язати людей, ні держати безкорисно в касі гроші, яких так дуже потребує для праці ЗУАДК.

Б. Член Комітету

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Шкільні справи на церковних зборах.

Дня 20 липня ц. р. в м. Ню Йорку при 334 Схід 14 вул., відбулися квартальні збори Української Автокефальної Православної Церкви св. Володимира.

На зборах було заслухано ряд звітів про працю Церковного Комітету УАПЦ та схвалено протоколи попередніх зборів та засідань комітету.

Особливо цікавим був звіт о. Петра Мелеха про працю української рідної школи.

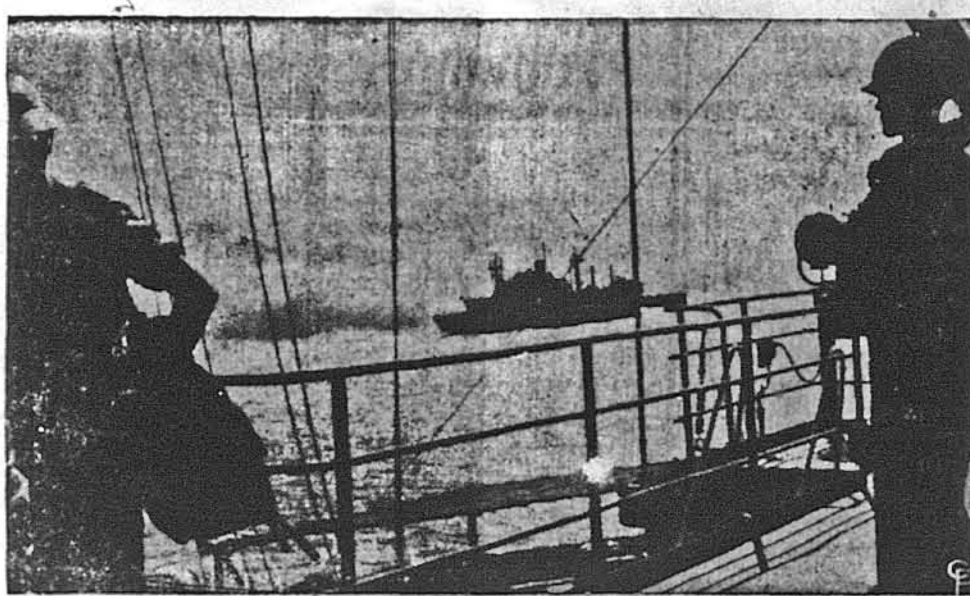
Діти провели 92 дні навчання в рідній школі. Було прочитано 184 навчальних лекцій. Крім тог було прочитано 28 лекцій релігії та 28 проби співу.

В день „Свята Матері" 21-го травня школа організувала вечір, де, діти дуже гарно прочитали до 20 віршів.

Дня 2. червня ц. р. всі діти школи відбули організовану прогульку до Бронкс-Парку. Побували в зоологічному саду та відпочили на свіжому повітрі.

Зараз діти відпочивають до вересня місяця. Керівник рідної школи о. Петро Мелех закликав всіх батьків до співпраці із школою і висловив надію, що в наступному році школа буде мати більше успіхів.

П. Полікарпенко.

ДИМОВА ЗАСЛОНА ОХОРОНЯЄ ВИСАДКУ АМЕРИКАНСЬКИХ ПІДКРІПЛЕНЬ. Американські воєнні кораблі створюють непроглядну димову заслону, охороняючи конвой, що підвозить до берегів Південної Кореї нові американські підкріплення на фронт. Між цими підкріпленнями є теж Перша Дивізія Морської Піхоти.

СТРАТЕГІЧНИЙ ВІДСТУП В КОРЕЇ

(Докінчення зі стор. 1-шої)

жому боці витягнено з укриття нові російські танки і тепер намагаються доставити їх на фронт. Американський відступ, правдоподібно мав на меті теж продовжити і тим самим утруднити лінії ворожого постачання, що вже і без того є досить трудне. На східньому фронті була відносно мала боєва активність. На цьому фронті, що є під обстрілом артилерії з американських і британських воєнних кораблів, боряться головно південно-корейські частини, що вчора теж перейшли до протинаступу та здобули місто Йонгдок. Спостерігачі вважають, що у зв'язку з прибуттям нових американських підкріплень, головно Другої Піхотної Дивізії та з'єднань Першої Дивізії морської піхоти, в кожній хвилині можна сподіватися нових подій на фронті. Досі ще не відомо, чи свіжоприбулі сили вже беруть участь в боях, стверджується тільки, що вони безпосередньо відправляються на фронт. Між іншим, ці самі з'єднання морської піхоти вже боролися разом з військами під командою ген. Мек Артура на тихоокеанському театрі під час другої світової війни і тепер вони вертаються з гаслом „Мек, ві ар бек", що його з новими надіями підхопили всі інші частини.

НЕДОСТАЧІ В АМЕРИКАНСЬКІЙ ОБОРОНІ.

Ню Йорк. — За підписами Роберта С. Бирда і Огдена Ріда почав щоденник Ню Йорк Гералд Трибюн поміщувати серію статей для виказання недостач у підготові до оборони Америки від довгого часу. У першій статті займаються автори виказанням майже цілковитої недостачі американської розвідчої служби, яка мала б займатися не тільки збиранням самих вісток, але й належною їх оцінкою. Як Америка не розуміла діяння теперішніх ворогів Америки, вони згадують переміну уряду в Чехословаччині, яку в Америці оцінено тоді тільки як звичайну зміну однієї партії на місце другої. У подібний спосіб легковажено події в Югославії і розлам між Тітом і Кремлем, дальше упадок націоналістичного Китаю й заведення комуністичного режиму. Незрозуміння положення в Палестині, тобто боротьби між арабами й жидами, було черговим зразком недоцінювання подій, а до трагічних розмірів дійшла про-комуністична революта проти правного уряду в Боготі, у південно-американській республіці Кольомбії саме в часі, коли там відбувалася Міжнародна конференція Американських Держав. Те саме повторилося в Кореї, коли в уряді не розуміли готовости комуністів до агресії. З черги автори першої статті вказують, як треба зорганізувати розвідчу службу країни з її розгалуженнями в різних ділянках.

● **Чотири компанії мадярських прикордонних військ в силі 290 вояків перебігли до Югославії з повним вирядом.**

● **Сталін пише в журналі „Большевик", що він є „перепрацьований" і тому спізнився з відповіддю в дискусії на мовні теми.**

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД СОВЄТІВ ПЛЯНУ ЗАМИРЕННЯ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

рад, ставляючи на перше місце справу китайського представника в О. Н. Британський представник, — сер Гледвин Джебб, всеціло піддержав американське становище, додаючи, що „це в жадному разі не перешкодить представникові Совєтського Союзу запропонувати засоби мирного полагодження конфлікту", якщо він їх знає. Сер Гледвин в дальшому звернув увагу на безпідметність совєтських пропагандивних промов, у відповідь на що Малік зараз після того виголосив ще одну пропагандивну промову. Крім Британії, американське становище в справі порядку нарад піддержали ще представники Франції, Китаю, Куби, Еквадору і Норвегії, що запевняє Злученим Державам сім голосів, отже потрібну абсолютну більшість, для переведення ухвали. Голосування в цій справі має відбутися сьогодні після полудня. Пропагандивні цілі совєтського повороту до Ради Безпеки виявилися ще виразніше в другому дні нарад, як совєтський представник намагався не тільки виголошувати свої пропагандивні промови проти Злучених Держав, але рівночасно здобувати аргументи для такої пропаганди. Тепер він намагається довести до голосування над його пропозицією, щоб заставити Злучені Держави голосувати проти комуно - китайського представника та проти „мирного полагодження" війни в Кореї, бо того потрібно большевикам в Азії.

Яків А. Малік, совєтський представник в Раді Безпеки, що після шістьох місяців бойкоту вернувся знову до О.Н., щоб робити пропаганду для совєтської аґресії. Його заходи вже в перших двох днях натрапили на протиудари з боку вільних націй.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДК кораблем „Дженерал Ланґфіт" до порту в Ню Йорку, дня 10-го серпня:

Адамчук Орест; Бардачівський Олекса; Бардачівський Іван; Ґанкевич Микола, Евгенія, Ядвига, Станислав, Роман; Ладанай Стефан; Мазар Павло, Поліна; Олешко Павло; Петришин Петро; Скиба Іван; Войтюк Іван, Юстина, Ярослав; Брайченко - Петренко Микола, Юстина, Тамара; Цідило Ева; Ґерновин Анна; Гаврилюк Петро; Кобрин Константин; Микитин Василь, Катерина, Ірина, Доріс; Непорада Федір, Марія, Анна; Плонсак Андрій; Ракович Евгенія; Самокішин Ніна, Іван, Оксана, Ігор; Швайкун Теофіль; Вальчак Осип; Либа Онуфрій, Марія; Деркач Михайло, Зінаїда; Ісків Іван, Стефанія, Михаймо; Перніковський Казимир.

ТАРЗАН, ч. 2400. На ласці зубів і кігтів.

Крадьки великий кіт підходив до стежки. Луї мимохіть відчув силу

бистрих очей і відвернувся. Він закричав з переполоху й вистрілив дико.

Нума наскочив миттю. Великий Луї вхопив припаси і втік...

...залишаючи безпомічну Діяну на ласку напасливого звіра.